

Hvordan opprettholde melkeproduksjon på bevaringsverdige storferaser?

2024-07-03

Optional[© Nationen]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

NATIONEN

Onsdag 3. juli 2024

MOTKULTUR 15

MOTKULTUR FAGLIG SNAKKA

Hvordan opprettholde melkeproduksjon på bevaringsverdige storferaser?

En del av dagens tilskuddssystem over jordbruksavtalen er innrettet mot volumproduksjon, noe som rammer bruk med disse små lette kyrne som har en ytelse på rundt 50 prosent av NRF-kua.

Margaret Eide Hillestad og Hilde Lyby Wærp, AgriAnalyse

Norge er de seks bevaringsverdige storferasene fortsatt utryddingstruet, men ikke lenger kritisk truet. En god økning i antall mordyr i ammekuproduksjonen med bevaringsverdige raser har bidratt sterkt til denne utviklingen, mens andelen som brukes i melkeproduksjonen faller sterkt.

TALLENE GENERELT i norsk jordbruk viser at det blir færre melkekyr i forhold til antall ammekyr i jordbruket i dag, for øvrig norsk storfe skjer denne utviklingen hovedsakelig ved en økning i antall dyr av spesialiserte kjøttfaser, og ikke innen de samme rasene slik tallene viser for bevaringsverdige storfe.

BÆREKRAFTIG PRODUKSJON skal ifølge FNs bærekraftsmål 12, ansvarlig produksjon og forbruk bety mindre bruk av ressurser, mindre miljødelegger og reduserte klimagassutslipp.

FNS MATVAREORGANISASJON FAO kom i 2019 med en rapport om status for det globale biologiske mangfoldet for mat og landbruk. Rapporten viser til at den genetiske variasjonen i husdyrholdet globalt er relativ liten, og at flere lokale arter er utryddet eller utryddingstruet.

DETTE KAN utgjøre en utfordring for den globale mat sikkerheten (FAO, 2020). FAO anbefaler *in situ*-bevaring av truede husdyrarter. In situ-bevaring innebærer at den tradisjonelle måten å holde gamle husdyrarter på blir ivarettatt, og at rasene bevarer gjennom bruk. I Norge har det tradisjonelle storfeholdet i all hovedsak vært basert på kombikua som både gir melk og kjøtt, og utstrakt bruk av sommerbeite, eget grovfor og norsk korn i kraftfôr.

DENNE BRUKEN er nå truet for bevaringsverdige storferaser og



For å ta vare på de seks truede storferasene er det viktig å sikre nok avlsdyr til at disse seks storferasene ikke lenger er truet, det vil si at det er over 3000 avlsdyr, skriver innleggsforfatterne. På bilde er det deløse, som er en av de seks bevaringsverdige kurasene. FOTO: LARS BILIT HAGEN

det er viktig å ta grep dersom man ønsker å unngå at disse ikke blir rene ammekuraser.

EN DEL av dagens tilskuddssystem over jordbruksavtalen er innrettet mot volumproduksjon, noe som rammer bruk med disse små lette kyrne som har en ytelse på rundt 50 prosent av NRF-kua. Disse ordningene forsterker forskjellene i drift basert på de seks bevaringsverdige storferasene og drift basert på NRF-kua.

DET ER kun husdyrtilskuddet til bevaringsverdige storferaser som er virkemiddelet for å øke antallet dyr og dermed det biologiske mangfoldet i storfeproduksjonen i Norge. Det har ført til at antall avlsdyr har økt, og at økningen i all hovedsak har kommet i ammekuproduksjonen.

FOR Å ta vare på de seks truede storferasene er det viktig å sik-

re nok avlsdyr til at disse seks storferasene ikke lenger er truet, det vil si at det er over 3000 avlsdyr. Flere mordyr gir også melkebonden bedre vilkår for å avle fram gode melkekyr på de bevaringsverdige storferasene.



Handlingsplanen for å bevare genetisk mangfold i jordbruket må reflekteres i jordbruksavtalen.

FOR Å øke antallet mordyr vil det å øke husdyrtilskuddet til bevaringsverdige storferaser, trolig være den mest kostnads-effektive måten.

FOR Å styrke den tradisjonelle bruken av de bevaringsverdige

storferasene som kombikua, kan det være gunstig å endre tilskuddssystemet fra å være volumrettet, til å støtte opp under andre verdier som biologisk mangfold og bevaring av kulturlandskapet.

HER VIL tilskudd til melkeproduksjonen basert på de bevaringsverdige storferasene, være en effektiv og lite kostnads-krevende måte å ivareta slike hensyn på. For å få til dette er det flere muligheter, blant annet differensiere husdyrtilskuddet til bevaringsverdige storferaser, slik at dyr i melkeproduksjonen får et noe høyere tilskudd enn som ammekyr og å differensiere driftstilskudd melk slik at de med mist 50 prosent av bevaringsverdig storfe får et særlig driftstilskudd utover dagens satser. Rett og slett fordi disse rasene melker mindre, og at den lavere melkeytelsen ikke kompenseres med lavere forbehold.

ØKT DRIFTSTILSKUDD kan også kompensere for tap i ytelse i og med at dette tilskuddet gis uten krav om ytelse, men kan ha et krav om at det er flere enn 50 prosent melkekyr av bevaringsverdige storferaser i den enkelte besetning. Rimelig rekrutteringskvote til dem som vil starte opp med melk basert på de bevaringsverdige storferasene, vil kunne føre til at flere starter opp med melkeproduksjon på bevaringsverdige storferaser.

ITILLEGG vil det å vri tilskuddene over jordbruksavtalen i retning av å styrke, beitetilskudd, arealtilskudd, grunnstilskudd melk og så videre vil øke det biologiske mangfoldet av gras og urter i beitemarka og norskandelen i kraftfôret. Handlingsplanen for å bevare genetisk mangfold i jordbruket må reflekteres i jordbruksavtalen, der bevaringsverdige raser kan spille en særlig rolle.